

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi kansallisten aineettomien oikeuksien strategiasta. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Strategiassa on kuvattu hyvin IPR-oikeuksien merkitys ja niiden tuoma lisäarvo mutta myös tekijät mitkä ovat heikentäneet yritysten mahdollisuuksia ja halukkuutta hyödyntää aineetonta omaisuuttaan. Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa strategiassa esitettyä visiota koskien IPR-toimintaympäristöä Suomessa vuonna 2030 ja sen saavuttamiseksi esitettyjä osatavoitteita.

Strategian aineettomien oikeuksien nykytilan kuvauksessa on mainittu maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan vastuulla olevat maantieteelliset merkinnät ja kasvinjalostajan oikeuksia koskevat järjestelmät. Olisi kuitenkin ollut toivottavaa, että näitä järjestelmiä olisi kuvattu strategiassa tarkemmin kuten maa- ja metsätalousministeriö oli aiemmin kesällä asiasta antamassaan lausunnossa esittänyt.

Kasvinjalostajanoikeus on saman tyyppinen ”keksijän” (=jalostajan) oikeus kuin patentti. Suomessa kasvintuotantoa harjoittavat yritykset ovat yleensä pieniä ja niiden mahdollisuudet jalostaa ovat hyvin rajalliset. Käytännössä valtionyhtiö Boreal Kasvinjalostus Oy on ainoa jalostaja, mutta myös sen resurssit ovat rajalliset.

Maantieteellisten merkintöjen järjestelmän tavoitteena on suojata maataloustuotteita ja elintarvikkeita vakiintuneiden nimitysten väärennöksiltä sekä lisätä tuotteiden tunnettuutta ja helpottaa niiden markkinointia. Euroopan Unionissa järjestelmä nähdään erittäin tärkeänä keinona maatalouden kilpailukyvyyn parantamiseksi ja nimitysten suojaaminen on tärkeä osa kolmansien maiden kanssa käytäviä kauppaneuvotteluja. Komissio tulee vuoden 2022 alkupuolella antamaan laatupolitiikan uudistamisesta lainsäädäntöehdotuksen, missä tavoitteena on entisestään vahvistaa suojauksen tasoa ja lisätä rekisteröityjen nimitysten määrää. Maininta tulevasta uudistuksesta voitaisiin lisätä esimerkiksi strategian kohtaan 3.1. EU-yhteistyö.

Suomessa järjestelmää on hyödynnetty vähän, mikä johtuu siitä, että yritysten ja hakijaryhmittymien tietoisuus järjestelmästä ja suojauksen tuomasta lisäarvosta on puutteellinen. EU:ssa suojatuista noin 3 500 nimityksestä vain 12 on suomalaisia nimityksiä ja näistäkin vain ”Suomalainen vodka” on kaupallisesti merkittävä. Maa- ja metsätalousministeriössä onkin tehty kehittämissuunnitelma, missä tavoitteena on saada 20 uutta suojattua nimitystä vuoteen 2025 mennessä.

Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa strategiassa esitettyjä toimenpiteitä ja katsoo, että nimenomaan pk-yrityksille suunnatun IP-neuvonnan ja tiedonsaannin lisäämistä koskevalla toimenpiteellä (toimenpide 1) voidaan vahvistaa maantieteellisiä merkintöjä koskevan järjestelmän hyödyntämistä Suomessa. Toimenpidettä ei tulisi kuitenkaan rajata pk-yrityksiin vaan kohteena tulisi olla myös maatalous- ja elintarvikealan tuottajaryhmittymät.